

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
магістрантів і молодих дослідників**

**«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
У ХХІ СТОЛІТТІ»**

**ІННОВАЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

16 листопада 2023 року

Біла Церква – 2023

УДК 330.341.1:33:005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р. екон. наук, професор
Варченко О.М., д-р. екон. наук, професор
Димань Т.М., д-р. с.-г. наук, професор
Паска І.М., д-р. екон. наук, професор
Зубченко В.В., канд. екон. наук, доцент
Хомяк Н.В., канд. екон. наук, доцент
Ластовська І.О., канд. с.-г. наук, доцент
Качан Л.М., канд. с.-г. наук, доцент
Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук, доцент

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук, доцент

Наукові пошуки молоді у ХХІ столітті. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 16 листопада 2023 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2023. – 194 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

У сільськогосподарському виробництві перелік нішевих видів продукції достатньо широкий. Як зазначають фахівці, вони привертають значно меншу увагу аграріїв, але їх економічний потенціал є достатньо значущим і високоприбутковим [5]. До нішевих відносять такі культури як сорго, гречку, просо, овес, жито, квасолю, горох, нут, льон і гірчицю. Вони займають не значні посівні площі і зорієнтовані на вузькі групи споживачів із високим попитом, що робить їх привабливим напрямком для аграрного бізнесу.

Для прикладу, у довоєнні роки квасоля в Україні вирощувалася на площі близько 42-48 тис га. При середній урожайності 2,2 т/га і ціні від 40 тис. грн. за 1 тону, залежно від сорту, із одного гектара посівів можна отримати близько 90 тис. га виручки, або близько 45 тис. грн. прибутку.

Перспективним нішевим продуктом може бути гарбузове насіння. Практика показує, що при врожайності насіння гарбузів близько 1 т/га та його ціні 50-70 грн/кг за сезон можна заробити до 70 тис. грн.[6]. А ціна насіння олійних сортів гарбузів може доходити до 500 євро за 1 тону.

Таким чином, обираючи стратегію ринкової ніші або сфокусовану стратегію, малі сільськогосподарські підприємства, включаючи і домогосподарства, можуть мати хороші перспективи для свого функціонування. При певній підтримці держави та місцевих громад у частині розвитку ринкової інфраструктури нішевих видів аграрної продукції, це може стати вагомим інструментом у сповільненні негативних демографічних тенденцій та процесів деградації сільських територій.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України за 2016. URL: [https:// ukrstat.gov. ua/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm](https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/01/Arch_zor_zb.htm).
2. Статистичний щорічник України за 2021. URL: [https://ukrstat.gov. ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf](https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf).
3. Малі ферми та домогосподарства у сільському господарстві та сільській економіці: оцінка їх ролі та заходи з підтримки їх сталого розвитку. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/07/Smallholders-KSE.pdf>.
4. Porter M. Competitive strategy. Techniques for Analyzing Industries and Competitors. <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=195>.
5. Кернасюк Ю. Економічний потенціал нішевих культур. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/8958-ekonomichnyi-potentsial-nishevykh-kultur.html>.
6. Бізнес на гарбузах може бути досить прибутковим. URL: [https://zemliak. com/news/biznes-u-seli/897-biznes-na-garbuzah-mozhe-buti-dosit-pributkovim](https://zemliak.com/news/biznes-u-seli/897-biznes-na-garbuzah-mozhe-buti-dosit-pributkovim).

УДК 005.35:316.334.3:321:338.22

ГАПОНЕНКО Я. В., магістрант

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

gaponchick@gmail.com

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ БІЗНЕСУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглянуто зміст соціальної відповідальності бізнесу. Обґрунтовано необхідність інтеграції зусиль підприємницьких структур і залучення їх до розробки й втілення соціальної політики держави з використанням інструментів соціальної відповідальності.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, соціально відповідальна компанія, державна соціальна політика, суспільство, громада, суспільні інтереси, бізнес.

Головною метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, однак однією із ключових рис сучасних бізнесових структур є застосування у діловій практиці етичного принципу соціальної відповідальності, коли компанія бере на себе зобов'язання захищати інтереси суспільства в цілому, окремих громад, людини. Соціальна відповідальність ґрунтується на усвідомленні необхідності діяти відповідно до суспільних вимог, потреб і норм як соціальних цінностей; передбаченні наслідків таких управлінських рішень і дій для інших членів суспільства; критичності і постійному контролю на своїми діями; суб'єктивній готовності відповідати за результати функціонування [1, с. 87]. Прийняття соціально відповідальних управлінських рішень не є стихійним процесом, а наслідком реалізації бізнесом власної продуманої соціальної політики.

На макрорівні розробляється та втілюється державна соціальна політика як система форм, методів, інструментів забезпечення добробуту суспільства шляхом регулювання соціальних відносин, соціального розвитку, соціального захисту. Отже, формування соціальної політики відбувається на базовому підприємницькому та державному рівнях і на перший погляд здається, що ці два види політики є конкуруючими. Однак глибше їх розуміння дозволяє стверджувати, що під впливом певного фізичного, економічного, політичного, соціального середовища, в яких функціонує і бізнес, і держава країни, в кінцевому рахунку заходи реалізації політик на різних щаблях відповідають однаковим суспільним інтересам. Роль держави полягає у інтеграції зусиль підприємницьких структур і залученні їх до розробки і втілення публічної соціальної політики методами прямого і опосередкованого впливу.

В українській діловій практиці є безліч прикладів соціально відповідальної діяльності приватних фірм. Приміром функціонування спеціалізованої на виробництві кави і чаю нідерландської компанії Jacobs Douwe Egberts Peet's (JDE Peet's) – власника торгової марки Jacobs, – утвореної у 2015 р. шляхом злиття Mondelez International та D.E Master Blenders 1753 B.V. [2], що веде бізнес у 80 країнах світу й бренди якої представлені у 140 державах. Свою діяльність здійснює за принципом відповідального постачання (responsible sourcing) – від фермерів до споживачів відстоює інклюзивну та відновну екосистему [3]. На ринку України JDE Peet's представляє ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна» – продуцент і оптовий продавець кави з офісом у м. Києві та виробничими потужностями у м. Тростянець Сумської області, що є управлінським центром кластеру UA&EECA, до складу якого входить 12 ринків Східної Європи, Центральної Азії і Кавказу [4]. ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна» – соціально відповідальна компанія, яка вважає важливим захист прав людини, дотримується трудового законодавства, чинного в усіх регіонах, де вона функціонує, щодо тривалості робочого дня та заробітної плати. «JDE Україна» не вдається до використання й засуджує використання примусової та дитячої праці, не підтримує ділових стосунків з фірмами, які не дотримуються цих принципів [5, с. 2]. Разом з ТОВ «Монделіс Україна» вони є основними роботодавцями та бюджетоутворюючими товариствами Тростянецької міської громади.

Про те, що ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна» є соціально відповідальним перед громадою м. Тростянця партнером, свідчить і той факт, що компанія регулярно вдається до благодійних заходів, зокрема, у 2021 р. було подаровано Тростянецькій міській школі № 2 два комплекти мультимедійного обладнання (інтерактивні проєктори та дошки) [6], на благодійних засадах передано майже 400 кг кави Комунальному некомерційному підприємству «Тростянецька міська лікарня» Тростянецької міської ради [7].

З перших днів російсько-української війни Тростянець був окупований та звільнений ЗСУ у березні 2022 р. В результаті виробництво на заводі ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна» було призупинене, а згодом частково відновлене з кінця червня 2022 р., суттєва частина запасів, включаючи готову продукцію та сировину, стали непридатними для подальшого виробництва чи реалізації й була списана або зарезервована. Також була пошкоджена частина

кавових машин, які надавалися в оренду, компанія понесла суттєві збитки [8]. Протягом 2020-2022 рр. відбулися суттєві зміни в динаміці фінансових результатів ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна»: у 2021 р. проти 2020 р. чистий прибуток зріс з 616,97 млн грн. до 670,4 млн грн., тобто на 8,7 %, а у 2022 р. констатовано отримання збитку у розмірі 114,8 млн грн. Однак з початку війни «JDE Україна» виплатила своїм працівникам додаткову матеріальну допомогу, включаючи належні податки в розмірі 96674 тис грн [8, с. 16]. На думку керівництва «Якобс Дау Егбертс Україна» компанія здатна продовжувати свою діяльність на безперервній основі, зокрема, в силу того, що значна частка її зобов'язань належить до виплати її пов'язаними сторонами – дочірніми підприємствами Групи JDE – Група Jacobs Douwe Egberts Peet's та компанії Групи Монделіс.

У лютому 2022 р. з початком війни власник ТМ «Jacobs» JDE Peet's розглянула можливість відмови від використання бренду на російському ринку з весни 2022 р. JDE заявила, що регулярно стежить за дотриманням санкційного режиму проти росії. Зокрема, компанія відмовилася від інвестицій у розширення бізнесу і збільшення виробничих потужностей в країні-агресорі та припинила програму просування брендів [2]. У фінансовому звіті JDE Peet's за перше півріччя 2023 р. відзначено, що до кінця поточного року вона припинить продаж кави і чаю на території рф під своїми міжнародними брендами [9]. Звісно компанія передбачає втрати від припинення роботи на російському ринку (приміром, кількість купівель кави на початку 2023 р. зменшилася на 18 %, а середній чек додав 35 % у річному порівнянні [9]), але, будучи соціально відповідальним бізнесом, JDE Peet's чинить так свідомо і хоче таким чином продемонструвати свою антивоєнну позицію й засуджує агресора разом з іншими провідними світовими ринковими суб'єктами.

Як бачимо, дії соціально відповідальної компанії формуються на основі усвідомлення відповідальності бізнесу перед своїм персоналом, соціумом країни, де безпосередньо здійснює свою діяльність, перед світовою спільнотою, природою, тобто відбувається в унісон до засад соціальної політики держави.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf (дата звернення 02.11.2023).
2. Нідерландський бренд кави Jacobs може зникнути з російського ринку : Cabinet. Розправ крила. 24.03.2023. URL: <https://trademaster.ua/news/31560> (дата звернення 20.10.2023)
3. Jacobs Douwe Egberts Peet's. URL: <https://www.jdepeets.com/>
4. ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна» : Офіційний сайт. URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/about-us/ukraine/> (дата звернення 30.10.2023)
5. Кодекс Постачальника ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна». STDV1/1115. 14 с. URL: https://www.jacobsdouweegberts.com/contentassets/020ae8d0ee254211a51703fba97fb293/supplier_code_jde_ua.pdf (дата звернення 01.11.2023)
6. Соціально відповідальний бізнес: тростянецькі реалії : Facebook. 02.02.2021. URL: <https://sts.sumy.ua/society/sotsialno-vidpovidalnyi-biznes-trostanetski-realiyi.html> (дата звернення 29.10.2023)
7. Комунальне некомерційне підприємство «Тростянецька міська лікарня» Тростянецької міської ради : Офіційний сайт. <https://trostyanetska.crl.org.ua/news/18-05-09-18-01-2021/> (дата звернення 30.10.2023)
8. ТОВ «Якобс Дау Егбертс Україна». **Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності за рік, який закінчився. 31 грудня 2022 рік.** URL: <https://www.jacobsdouweegberts.com/contentassets/724181b5692a40d5bdb0913a81cef627/--2022----.pdf> (дата звернення 31.10.2023)
9. МосоркоА. Власник бренду Jacobs припинить продаж кави і чаю в росії, але з ринку не вийде. Місцеві бренди, які JDE розвиває в рф, залишаться на прилавках. 03.08.2023. URL: <https://mind.ua/news/20260811-vlasnik-brendu-jacobs-privinit-prodazh-kavi-i-chayu-v-rosiyi-ale-z-rinku-ne-vijde> (дата звернення 15.10.2023).

ЗМІСТ

Баліцька Н.І., Арбузова Т.В. РОЛЬ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ІНКЛЮЗИВНІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ЧАС.....	3
Балашова І.П., Сокольська Т.В. ОСОБЛИВОСТІ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ І МЕЖІ ПРОЗОРОСТІ ВЛАДИ В УМОВАХ ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	5
Баліцька Н.І., Панасюк В.І. ГЕНДЕРНІ КВОТИ ЯК ШЛЯХ ДО ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПУБЛІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ.....	8
Баліцька Н.І., Сокольська Т.В. ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ЦЕЙ ПРОЦЕС.....	11
Басанська Н. П., Вихор М. В. КОНТРОЛІНГОВИЙ МЕХАНІЗМ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	13
Бовкун Д.О., Шемігон О.І. ФОРМИ І МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: ЧОМУ ВІДДАТИ ПЕРЕВАГУ?.....	15
Бокач О.О., Лагер В.М., Хахула Л.П. ІНСТРУМЕНТИ ПОСИЛЕННЯ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА.....	18
Вихор В. М. РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СФОКУСОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ МАЛИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	20
Гапоненко Я. В., Арбузова Т.В. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ БІЗНЕСУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	22
Гудик С.Г., Юхименко П.І. ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	25
Денисенко І. С., Юхименко П.І. ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	27
Домашенко А.Л., Юхименко П.І. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «УЗИН-АГРОІНВЕСТ».....	29
Дмитрик М.І., Томілова-Яремчук Н.О. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ.....	32
Дробович О.Ю., Арбузова Т.В. УПРАВЛІНСЬКІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	34
Друзь М.С., Шевченко А.О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ.....	36
Дякович Р. А., Коваль Н. В. СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....	38
Єфремов А.В., Рибак Н.О. СТАЛА ПЕНСІЙНА СИСТЕМА ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	40
Зайцев А.В., Приходько Т.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
Зелінська О.В., Шемігон О.І. ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
Зенішев О.Ю., Майстренко К.М. ГРОМАДЯНСЬКА УЧАСТЬ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	48
Ільїна А.Г., Паска І.М. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ – ЗАГРОЗА ДЛЯ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ.....	50
Ільїна А.Г., Поліщук С.П. THE INFLUENCE OF SOCIAL NETWORKS ON PUBLIC OPINION.....	53
Ільїна А.Г., Паска І.М. ДЕМОГРАФІЧНА КРИЗА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	56